

STRESZCZENIE

Humanizm chrześcijański w nauczaniu pasterskim

kard. Lubomyra Huzara

Słowa kluczowe: humanizm, Lubomyr Huzar, Kościół grekokatolicki, Ukraina, społeczeństwo, ewangelizacja, wychowanie, rodzina, młodzież, moralność, państwo, polityka, ekumenizm.

Niniejsza rozprawa doktorska poświęcona jest nauczaniu pasterskiemu kard. Lubomyra Huzara. Późniejszy patriarcha ukraińskich grekokatolików urodził się 26 lutego 1933 roku we Lwowie. W 1944 roku rodzina Huzarów została zmuszona do opuszczenia Ukrainy. W latach 1949-1969 Lubomyr mieszkał w Stanach Zjednoczonych. Tam po zakończeniu nauki szkolnej wstąpił do Seminarium Duchownego św. Jozafata w Stamfordzie i w 1958 roku otrzymał święcenia kapłańskie. W 1969 roku wyjechał do Rzymu, gdzie w 1972 roku uzyskał doktorat z teologii. W 1977 roku został potajemnie wyświęcony na biskupa. Na Ukrainę powrócił w 1993 roku, po upadku Związku Radzieckiego na W 2001 roku został wybrany na Arcybiskupa większego i przewodniczącego Kościoła grekokatolickiego; w tym też roku papież Jan Paweł II nadał mu tytuł kardynała Kościoła katolickiego. Huzar zmarł 31 maja 2017 roku w Kijowie.

Lubomyr Huzar uważany był powszechnie za jednego z uznanych autorytetów moralnych obecnej epoki i jednego z najbardziej wpływowych ludzi na Ukrainie. Już za swego życia kard. Huzar cieszył się sławą propagatora humanizmu chrześcijańskiego. Czynił to nie za pośrednictwem traktatów naukowych, lecz przez swoje życie i posługę pasterską. Zasłużył sobie przez to na miano wybitnego reprezentanta wielkiej humanistycznej tradycji ukraińskiej.

Niniejsza dysertacja próbuje odpowiedzieć na pytanie, w jaki sposób kard. Huzar w homiliach, przemówieniach i listach adresowanych do wiernych

zachęcał ich do urzeczywistniania wartości humanistycznych, które są zarazem ewangelicznymi. Tym samym rozprawa ta ma stanowić wkład w rozwój współczesnej homiletyki, która bada, w jaki sposób Kościół wypełnia zadanie głoszenia Ewangelii we współczesnym świecie.

Aby możliwie wyczerpująco ukazać jego sposób rozumienia humanizmu chrześcijańskiego, analizie badawczej poddane zostały homilie, przesłania oraz listy pasterskie. Uwzględniono także wywiady z kardynałem, audiobooki, teksty zamieszczone w Internecie, artykuły i książki jego autorstwa. W badaniach przeanalizowane zostały teksty i wypowiedzi Huzara z lat 2001-2017. Dla realizacji celu rozprawy została zastosowana metoda badawcza polegająca na analizie źródeł i syntezie wyników badań, uzupełniona o metodę porównawczą.

Badania nad treścią nauczania pasterskiego kard. Huzara pokazały, że propagowany przez niego humanizm ma źródło w religii, to jednak nie traci przez to swojego uniwersalnego charakteru. Każdy człowiek, a więc również niewierzący, może realizować ideały ewangeliczne, które są zarazem ogólnoludzkimi. Chodzi zwłaszcza o takie prawdy i wartości, jak powołanie człowieka do rozwoju osobowego, potrzeba zdrowych relacji międzyosobowych, miłość, sprawiedliwość, wolność czy tolerancja. Dlatego też, choć kardynał w swojej posłudze pasterskiej zwraca się przede wszystkim do wierzących, to z jego nauki skorzystać mogą wszyscy ludzie dobrej woli, zatroskani o dobro własne, swoich rodzin i całego społeczeństwa.

Z nauczania kard. Huzara wynika, iż jest on świadom wielkiej godności osobowej człowieka i doniosłości jego powołania. Jest on istotą stworzoną na obraz i podobieństwo Boże, powołaną przez Stwórcę do odpowiedzialnego działania i poddaną Jego panowaniu. Tym samym patriarcha pokazuje, iż typowe dla humanizmu skupienie zainteresowania na człowieku nie oznacza odejścia od teo- i chrystocentryzmu, lecz stanowi ich kontynuację.

Nauczanie pasterskie Huzara ma charakter praktyczny, czyli ortodoksja jest w nim ściśle powiązana z „czynieniem prawdy”. W tym kontekście chrześcijaństwo i zrodzony w jego łonie humanizm nie są zredukowane do systemu przekonań, ale ukazują się jako droga (por. Dz 9,2), czyli sposób życia i

działania w świecie. Potwierdza to fakt, iż w homiliach i listach pasterskich, w odezwach i innych przemówieniach Huzara pojawia się wiele wskazań odnoszących się do życia moralnego i społecznego, dzięki którym człowiek może pomnażać dobro w świecie i urzeczywistniać swoje człowieczeństwo.

Typowe dla podejściu Huzara do humanizmu jest nie tylko to, że w swoim myśleniu łączy to, co boskie, z tym, co ludzkie, ale i to, co indywidualne, z tym, co społeczne. Wzywając ludzi do działania, apeluje o podjęcie wysiłku w celu osiągnięcia coraz pełniejszego rozwoju osobowego, jak również troski o jakość życia społecznego. W swoim nauczaniu nie ogranicza się do kwestii doczesnych, ale patrzy na człowieka i jego egzystencję w perspektywie wieczności.

Patriarcha grekokatolików na Ukrainie nie ukazywał w swoim nauczaniu jakiegoś systemu filozoficznego ani nie traktował swoich wystąpień publicznych jako okazji do zaprezentowania usystematyzowanego i całościowego spojrzenia na człowieka oraz otaczającą go rzeczywistość. Celem jego przepowiadania było karmić swoich adresatów prawdą chrześcijańską w taki sposób, aby w jej świetle mogli znaleźć rozwiązania dla nękających ich problemów i uczynić kolejny krok naprzód w rozwoju ku pełni człowieczeństwa.

o. Vitaliy Kotyk